

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (St. bl. No. 124).

Vereerd door de intekening van Hare Majesteit de Koningin.

Met medewerking van de Heeren: H. J. EMOUS te Amsterdam; B. H. GEBHARDT te Leiden; B. TEN KATE te Rotterdam; P. J. KLOPPERS te Amsterdam; A. LUKKIEN te den Haag; H. B. v. LUMMEL te Nijmegen; L. PENNING te Gorinchem; J. POSTMUS te Amsterdam; Dr. J. VOORHOEVE te Dillenburg; Mej. WILH^o RIEM-VIS te den Haag, en anderen.

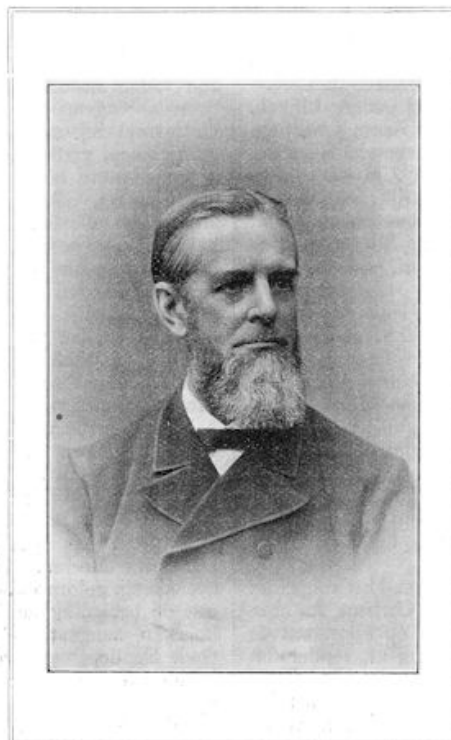
Verscht
ZATERDAG's.

UITGEVER: J. N. VOORHOEVE, Dunne Bierkade 32, DEN HAAG.

Abonnementsprijs
f 3.50 per Jaargang.

Hermanus Cornelis Voorhoeve.

En halve eeuw geleden ontstond er over de geheele wereld, zonder dat er oorspronkelijk tusschen de verschillende landen onderling eenige voeling was geweest, een beweging, die, zeer klein begonnen, weldra in omvang ontzaglijk toenam, niettegenstaande de meest ernstige tegenkating, en die zich z66 snel uitbreidde, dat het, van mensche-lijke zijde gezien, de hoogste verbazing moest opwekken. Maar het was dan ook geen menschenwerk. Het was de machtige werking des Heiligen Geestes, die reeds sedert een twintigtal jaren langzaam begonnen was, de gewetens wakker te schudden, en tot onderzoek der waarheid Gods op te wekken. Hoe was het den duivel gelukt, den glans der heerlijke hoop van de verwachting van Jezus' wederkomst voor de oogen der geloovigen te verduisteren! Hoe had de gemeente zich vereenigd met de wereld, en was daardoor in een toestand gekomen, zooals de Heilige Schrift dien verge-lijkt met het zetten van het licht onder een korenmaat! Hoe werd ook binnen de muren der kerk schaars of in het geheel niet vernomen, wat God

in Christus tot redding van verlorenen heeft gedaan!

Welnu, de Heere God had gedachten van ontferming en genade over de mannen der negentiende eeuw, en bijna gelijktijdig en gelijksoortig was de beweging, die overal op godsdienstig gebied ontstond. De vorming en inrichting der kerk werden vergeleken met de uitspraken der Schrift aangaande de gemeente, als het 66ne door den Heiligen Geest gevormde lichaam; de noodzakelijkheid van persoonlijke bekeering en behoudenis werd gevoeld; en de gedachte aan de verwachting van Gods Zoon uit de hemelen werd levendig, zoodat een eenparig geroep van Europa tot Amerika ontstond: „De Bruidegom komt, gaat uit Hem te gemoet.” Niet allen echter, die waren wakker geschud, gingen even ver. Daar waren er, die in de kerk bleven en er getuigden tegen de verbastering. Daar waren anderen, die, zooals in ons land van den onstuimigen Bilderdijk tot den bedaarden Beets toe, heftig protesteerden tegen den treurigen toestand der kerk, en die het den grooten dichter-geleerde, — meer lijder nog dan strijder — na-riepen: „Wat kracht bij een kerk, waar men ieder, hoe godslasterend van

gevoelens, hoe godtergend ook van leven, tot het avondmaal toelaat, om dit te ontheiligen, en anderen tot de gruwelijkste ergernis te strekken?” en die, zooals Da Costa deed, door het houden van Bijbellezingen, en het oprichten van vergaderingen van christelijke vrienden, een réveil, een herleving onder de menschen brachten, waardoor velen bekeerd werden, die daarna bijeen kwamen om te bidden en te zingen, en elkander te verhalen, wat God aan hunne ziel gedaan had. Daar waren er ook, die zich afscheidden van de kerk, totdat deze terugkeerde tot den waarachtigen dienst des Heeren, hetgeen hun veel vijandschap niet alleen, maar ook felle vervolging op den hals haalde, hoewel zij niets nieuws, maar eenvoudig een teruggang tot den kerkstaat van 1618 wenschten. Daar waren er ten slotte, die, met dit alles niet tevreden, tot de eenvoudigheid der eerste Christenen wenschten terug te keeren, en die daarom alle menschelijke instellingen, welke den toets van Gods Woord niet konden doorstaan, wilden verwijderd zien.

Tot deze laatsten behoorde **Hermanus Cornelis Voorhoeve Jacobzoon**. In 1837 geboren, zoon van orthodoxe ouders, werd hij opgevoed in de vreeze des Heeren. Zijn achtenswaardige vader was een in onze kerkgeschiedenis zeer bekende persoonlijkheid, die ontzaglijk veel heeft gedaan aan het christelijk onderwijs, aan binnen- en buitenlandsche zending. En zijn lieve moeder, die altijd zoekende was naar de waarheid, en die geene gelegenheid liet voorbijgaan, waar zij op duidelijke en eenvoudige wijze de Schrift kon hooren verklaren, was een vrouw, die dicht bij den Heere leefde. Geen wonder, dat ook de kinderen met God en Zijn Woord werden vertrouwd gemaakt; en de jeugdige, oudste zoon sprak vaak over de waarheid Gods met zijn vader, die zoo gaarne met deze dingen bezig was. Ja, menigmaal uitte de ijverige Christen den wensch, dat zijn zoon Herman predikant mocht worden, en zonder te weten of deze hiertoe roeping gevoelde, liet hij hem alvast alle klassen van het gymnasium doorloopen, daar de kennis, die hij daar opdeed, hem in elk geval zou te pas komen. Maar hoewel de jonge man geenszins wereldschgezind of onverschillig was, zoo gevoelde hij toch geen lust tot dit ambt. Wel had hij meermalen voor zijn jongere broers en zusters „kerkje” gehouden; wel scheen er een man van het woord in hem te schuilen; maar het hart was nog niet tot God bekeerd, en geen wonder daarom, dat het hoofd, met aardsche vooruitzichten vervuld, zich liever elders heenwendde. Wachtte hem niet als oudste zoon een schoone toekomst in de bankierszaak zijns vaders? Nu, de heer Jacob Voorhoeve wilde zijne begeerte geenszins opdringen aan zijne kinderen, en zoo werd dan zijn Herman op het kantoor van de Assurantie — een tak van het huis H. C. Voorhoeve & Co. — voorloopig geplaatst. Maar het zou spoedig genoeg blijken, dat de Heere God iets anders vóór had met dezen jongeling. De velden waren alreede wit om te oogsten, en de Heere des oogstes wilde arbeiders gereed maken, om in Zijn werk in te gaan. Dat had Hij in Engeland, in Frankrijk, in Duitschland, in Amerika en in zoo vele andere landen gedaan. Dat zou Hij ook in ons goede Nederland doen. En één van de mannen, die Hij zich daartoe had uitverkoren, was de jonge schrijver op het kantoor zijns vaders.

Op zijn 18de jaar zou hij zijn belijdenis doen, en hij had het voorrecht gehad in zijn predikant een ernstig leeraar te vinden, die op zijne catechisatie de leerlingen zelf liet denken. Dit had op den jeugdigen Herman Voorhoeve deze uitwerking, dat hij zijn leeraar allerlei moeilijke vragen voorlegde, daar hij vooral over hetgeen hem duister was, omtrent bekeering en avondmaal, geen bevrediging vond in wat hem geleerd was. Van dat oogenblik, en vooral na zijne aanneming, begon Gods Geest krachtig aan zijn hart te werken. En in het jaar 1857 werd hij overtuigd van zijn zondigen toestand voor God en wierp hij zich, zooals hij was, in de armen van Jezus.

Hij schreef hierover kort daarop aan een vriend het volgende: „Hoe heerlijk is het toch, te weten, dat Christus al onze zonden weggedaan heeft. O, als ik terugzie op alles, wat de Heer aan mij gedaan heeft van den aanvang af, zonder dat ik er mij aan stoorde, dan mag ik wel uitroepen: wat is de Heer toch genadig! Ja, ik heb steeds de waarheid met het verstand aangenomen, en wist haar ook zeer goed te verde-

digen, maar wat helpt dat, zoo het hart er geen deel aan heeft, zoo het nieuwe levensbeginsel niet in het hart is ingestort? Doch eindelijk is die onverschilligheid en koudheid door de kracht des Heiligen Geestes gebroken, en heeft dat vroeger van alle ware godzaligheid zoo afkeerige hart, Christus Jezus als zijn Behouder en Verlosser aangenomen. Ja, er is nu vrede voor mij door het bloed des kruises, en de Heer heeft mij dien vrede des gemoeds geschonken, die alle verstand te boven gaat.” Was het wonder, dat de jonge man, nu door Gods genade een geloovige geworden, overgelukkig was? Hij wist het wel, en het spreekt uit elken brief van dien tijd, dat er o, nog zoo veel tegen de zonde moest gestreden worden, dat het geloof moest versterkt en de liefde hechter worden, dat de hoop nog zoo flauw en zwak was, maar hij wist het ook, dat niets of niemand hem meer rukken kon uit de hand des Vaders en des Zoons, en daarom gaf hij uiting aan zijn gevoelens in datzelfde jaar door het dichten van een lied, dat thans nog zoo gaarne door de geloovigen gezongen wordt, en waarvan het eerste en vierde couplet luidt:

Zalig, zalig te gelooven,
Dat ik Jezus heb tot Heer!
Als mijn Heiland Hem te loven,
Hem te lieven immermeer!

Welk een heil is mij beschoren!
Voor den hemel toebereid!
Door den Vader uitverkoren
Tot een eeuwge heerlijkheid!

Zoo had dan God zijn werktuig gereed, maar — vanzelf zou het nu te volgen hebben de hand des Meesters. En dezelfde Geest, die het geweten had geraakt en overtuigd van zonden, zou verder werken, opdat de arbeider zijn roeping zou volgen. Alras begon de jonge Christen er over na te denken, of het wel overeenkwam met het standpunt van den Christen, om zichzelf of zijn have en goed te verzekeren. Hij las veel in Gods Woord, en meende, dat de Christen, door zichzelf te waarborgen voor mogelijk verlies, de kastijdende hand zijns Gods ontweek. Deze zaak hield hem zóó bezig, dat hij er ernstig met zijn vader over sprak, doch in hem vond hij een tegenovergestelde meening. Deze was namelijk van oordeel, dat men alles mocht doen om zichzelf voor rampen te vrijwaren: als de Heere kastijden wilde, vermocht Hij dit toch, al zouden wij ons voor nóg zulk een hooge premie verzekeren. Maar de zoon kon de gedachten des vaders niet deelen, en de overwegingen over deze zaak bezwaarden hem zóó, dat hij zijn vader mededeelde, het met zijn geweten niet te kunnen overeenbrengen, om langer op het kantoor werkzaam te zijn, en hoewel hij wist, dat hij daardoor in groote moeilijkheden zou komen, verliet hij zijn werkring. God zou deze daad zegenen, want hde men ook over het medegedeelde denke, dit is zeker, dat God degenen, die op Hem hun vertrouwen stellen, en die handelen naar het licht, dat zij ontvangen hebben, niet beschaamd doet uitkomen. En de Heere heeft het gebruikt, om zich een dienstknecht voor te bereiden. Om des gewetens wil had hij een schitterende toekomst veel. God zou het rijkelijk vergelden. Tegelijkertijd toch had de Geest des Heeren het vurig verlangen in den jeugdigen geloovige gewekt, om werkzaam te zijn in het Evangelie; en door een merkwaardigen samenloop van omstandigheden kwam hij in aanraking met verschillende geloovigen, die, hetzij na de lezing van een werkje van Ds. Scholte, getiteld: „De tegenwoordige verwachting van de kerk van Christus,” hetzij door verschillende werken uit het Fransch vertaald door zekeren voornamen Christen, G. Willink, hetzij door het eigen onderzoek van Gods Woord, tot de overtuiging waren gekomen, dat men zich alleen met geloovigen mocht vergaderen aan het avondmaal des Heeren. Hij sloot zich bij dezen aan, en werd, evenals zij, weldra meer en meer overtuigd, dat men zich, zoowel wat de bediening des Woords, als wat de inrichting der samenkomsten aangaat, geheel moest houden aan het Woord van God. En door een ijverig en biddend schriftonderzoek, en de lezing van vele schoone werken uit het buitenland, verkregen zij dan ook alras een duidelijk en klaar inzicht in vele andere heerlijke waarheden: in het werk van Christus, in het verschil

tusschen Israël en de Gemeente, in de wederkomst van den Heere Jezus in de lucht om de zijnen tot Zich te nemen, en zijne latere wederkomst met zijne duizendtallen heiligen op den Olijfborg, en zij werden zóó gezegend en zóó gelukkig door het weinige, dat zij verstonden, dat de begeerte in hen opkwam, in de eerste plaats om verloren zondaren bekeering en vergeving van zonden te prediken, en in de tweede plaats om de verlostten te wijzen op de kostbare waarheden van Gods Woord.

En zoo begon dan voor den nauwelijks twintigjarigen jonkman het werk in den dienst des Heeren; een werk, dat hij meer dan veertig jaren getrouw heeft verricht; een werk, waarin te arbeiden de lust en de vreugde zijns levens was; een werk waarin hij veel, zeer veel zegen heeft onderhouden, maar waarin hij ook van „met tranen zaaien” heeft kunnen spreken, waarin hij ook veel tegenstand heeft ervaren...

Veel zegen, — ja, welke pen zou in staat zijn den stroom van zegeningen af te teekenen?... Toch willen we een poging wagen, om door enkele stippellijnen een schets er van te geven. O, voorzeker, we doen dit niet ter verheerlijking van den mensch; maar is het niet tot roem van Gods genade, die zich in het zwakke verheerlijken wil, en die door één mensch zóó vele dingen heeft tot stand gebracht, en zoo vele zielen heeft gevoerd tot Jezus, als wij wijzen op des Heeren daden?... Zie hem daar gaan, den jongen prediker, smaad en tegenwerking trotseerend, door de nauwe stegen van Rotterdam, om in kleine opkamertjes, bij flauw lamplicht, aan de enkele grage toehoorders van zijn Heiland te spreken. Waar van den vader getuigd werd, na diens dood, dat hij een man was van het onverwijd, een man, wars van uitstellen, zoo kan thans van den zoon hetzelfde worden gezegd. Een man van ontzaglijke werkkraft, vol enthousiasme en levenslust, vervuld met vurigen ijver en innige liefde voor zijn Heer, zou er later van hem kunnen gesproken worden, wat de dichter onder het portret zijns vaders plaatste:

Hij heeft gewerkt, gezwoegd, veel goeds tot stand gebracht,
Niet in zijn eigen kracht,

Maar — in de kracht zijns Heeren!

Ja, in de kracht zijns Gods ging hij zijn weg, toen hij zijn roeping begrepen had. Als een getrouw dienstknecht wikkelde hij zich niet in de zorgvuldigheden des levens, maar was hij altijd gereed ten strijde te trekken. En hij heeft het verstaan, dat zijn arbeidsveld niet slechts tot Rotterdam moest beperkt blijven, maar dat hij ver weg en overal in ons land het woord des Evangelies zou hebben te brengen.

Zoo ging hij dan in 1858 reeds naar Elberfeld, waar ook geloovigen zich hadden afgezonderd, om door hen versterkt en ondersteund, een reis naar Silezië te maken, waar de Heere God de deuren opende, zoodat velen zich bekeerden en vrede vonden, en vergaderingen van geloovigen ontstonden, die hij nog jaren later menigmaal bezocht. Zoo reisde hij naar Frankrijk, naar Zwitserland, naar België, zelfs over zee naar Engeland. Zoo bezocht hij honderden plaatsen in Duitschland en Nederland. En overal vond zijn woord ingang; overal werden zondaren bekeerd, en Christenen bevrijd; overal werden er afgezonderd tot den Naam van Jezus. Het is een ware verkwikking de brieven uit den eersten tijd van deze werkzaamheid te lezen! Welk een geestelijk leven spreekt er uit; welk een nauwe gemeenschap met den Heer; welk een opoffering voor en liefde tot zondaars; welk een verlangen, dat Jezus haastelijk zou komen. „Jezus komt,” zoo schreef hij in het jaar 1860, „welk een kostelijke toekomst! Dit is een beter en heerlijker vooruitzicht dan een lang leven op aarde; — heerlijker voorzeker dan een gelukkig leven hier beneden, al is men omringd door al wat ons harte dierbaar en lief is, en al wat ons oog verlangt.” Dit vooruitzicht gaf hem niet alleen kracht, maar ook ernst tot den arbeid; want de wetenschap, dat de Heere Jezus elk oogenblik komen kon, en het dan te laat is voor allen, die den tijd der genade lieten voorbijgaan, deed hem altijd overvloedig zijn in het werk des Heeren.

Reeds spoedig begon hij op te merken de gave, die God hem tot schrijven had gegeven, en als eerste poging tot den schriftelijken arbeid aan de zielen, begon hij uit te geven een maandschrift, getiteld: „De Bode des Heils in Christus.” Dra verschenen hierin van zijne hand schoone artikelen, en daar de jonge

arbeider in die dagen in hoofdzaak bij de toekomstige gebeurtenissen werd bepaald, schreef hij meestal over dit onderwerp, en verschenen die stukken weldra onder éenen titel: „De Toekomst,” afzonderlijk. Duizenden exemplaren van dit boek werden reeds door de zes drukken, die er tot nu toe van verschenen, verspreid; duizenden werden door de lezing tot onderzoek der profetische geschriften gebracht, en nog altijd werpt de lezing ervan heerlijke vruchten af, evenals dit het geval is met zijne schoone beschouwing over het boek der Openbaring. De eene jaargang van den Bode volgde den andere, en toen den één en twintigsten Augustus j.l. de arbeider het hoofd ter ruste legde, liet hij drie en veertig deelen van dit werk achter. Opmerkenswaardig is het voorzeker, dat dezelfde man, die zich in de eerste jaren van zijn arbeid in hoofdzaak bezig hield met de toekomst, in de laatste jaren zich verdiepte in de liefde des Heeren Jezus. De jongeling was een vader geworden, en een vader in Christus kent Hem, die van den beginne is.

Maar het bleef niet bij dit. Moedig strijder als hij was, wist hij zich te weren tegen de dwaalleeringen, die er waren of ontstonden. Tegen het Modernisme, tegen het Irvingianisme, en tegen zoo vele andere ketterijen, die, ook in eigen boezem, in het buitenland verzezen, gebruikte hij de macht van het woord. Hoe kon hij vol heilige verontwaardiging, krachtig en scherp, opkomen tegen hen, die den persoon van zijn dierbaren Heiland aanraakten! Hoe heeft hij vaak nachten van gebed, van onrust, van tranen doorgemaakt, om de dwaalleer te gispem, en nochtans te trachten, dat de eenheid bewaard bleef in den band des vredes! En God heeft menigmaal door zijn woord een broeder van den verkeerden weg teruggebracht, en het licht doen opgaan voor den oprechte. Want door zijne menigvuldige geschriften over het avondmaal, over het lijden van Christus, over de uitverkiezing, over de wedergeboorte, over particuliere en algemeene genade, en over nog tientallen andere onderwerpen, heeft hij belangrijke vraagstukken getoetst aan het Woord van God, en door zijne zeldzame gave van klare, eenvoudige inkleeding zijner gedachten, menig duister punt verlicht en menig struikelblok weggenomen. Behalve dit schreef hij ook beschouwingen over alle brieven van Paulus, die ook door velen, die het niet met hem eens waren, wat betreft het beginsel der afscheiding en afzondering, met veel zegen gelezen werden en nog worden. Ook gaf hij vele werken van andere schrijvers uit, waaronder de aantekeningen op de boeken van Mozes door Mackintosh, waarvan mannen als Spurgeon en Moody getuigd hebben, dat zij er rijken zegen door ontvingen, en die ook in ons land door vele predikanten gebruikt worden; alsmede de Geschiedenis der Algemeene Christelijke Kerk van Andr. Miller, door den vroegeren medewerker van „Timotheüs,” H. J. Lemkes, voor Nederland bewerkt, een werk, dat wegens zijn onpartijdigheid zeer geroemd is geworden.

En daar hij bij het uitgeven dezer geschriften en bij het schrijven zijner artikelen opmerkte, dat zoo vaak door een minder duidelijke vertaling der Heilige Schrift de bedoeling der gewijde schrijvers niet begrepen werd, ging hij met eenige zijner vrienden er toe over het Nieuwe Testament opnieuw te vertalen. Hij deed dit zonder in den waan te verkeeren, dat een nieuwe vertaling bepaald noodig was, om tot de kennis van den weg des heils te geraken; zonder ook te kort te doen aan de betrekkelijke uitnemendheid der Statenvertaling; maar gedrongen door de wetenschap, dat het bezit van zooveel meer bronnen en hulpmiddelen, dan tijdens laatstgenoemden arbeid bekend waren, een veel getrouwer overzetting zou waarborgen. De Heere God heeft genade en kracht verleend om den belangrijken arbeid te voltooien, en in 1877 verscheen een zeer nette uitgave van het Nieuwe Testament. Welk een vreugde zal dit geweest zijn voor een man als H. C. Voorhoeve, die zoo zeer het Woord Gods beminde; die dat Woord handhaafde tegen alle aanvallen des satans; die boekjes en artikelen schreef, om de inspiratie van dat Woord te verdedigen; die zich vastklemde aan elke uitspraak van zijn Bijbel, en die voor niets wilde wichten dan voor dat Boek der boeken.

Intusschen vergat hij bij al dezen schriftelijken arbeid voor de geloovigen, zijn roeping als evangelist niet. Behalve een tijdschriftje voor kinderen, dat nu reeds veertig jaren bestaat,

en vele lieve kinderboekjes, waaronder met Bijbelsche geschiedenissen en voor grootten met Bijbelsche vragen, gaf hij ook, in veertiendaagsche afleveringen, een werkje uit voor onbekeerden, getiteld: „*De Blijde Boodschap*.” En een reeks van traktaten, gedeeltelijk uit dit tijdschriftje overgedrukt, gedeeltelijk nieuw geschreven of vertaald, leveren voldoende het bewijs, welk een ijver voor de inwendige zending hij aan den dag legde; en dat hij ook de buitenlandsche zending niet vergat, heeft hij bewezen door het ondersteunen met raad en daad van Christenen, die roeping gevoelden in den vreemde het Woord Gods te brengen. Hoe menig keer mocht hij vernemen, dat zijn arbeid in den Heere niet ijdel was, daar door de lezing van een traktaat of van een „Blijde Boodschap” zondaren waren bekeerd geworden of vrede hadden gevonden! Hoeveel is nog onbekend, dat later zal bekend worden, als de vruchten zullen gezien worden van die millioenen blaadjes, die door zijn toedoen in al die jaren onder de oogen der zondaren zijn gekomen . . . Maar er is nóg meer. Alsof dit alles nog niet genoeg ware voor één menschenleven, had de altijd onvermoeide leeraar-evangelist het in zijn hart om ook door een geschrift werkzaam te zijn aan de harten van jonge menschen, rijk en arm. Wij weten allen, dat de oprichting van „Timotheüs” daarvan het gevolg was, en we behoeven niet te zeggen, hoe onze geachte Hoofdredacteur dit werk heeft aangevat. Aan zijn Benjamin heeft hij zijn beste krachten besteed, en bewezen, dat de Heere de rechtvaardigen nog in den grijzen ouderdom doet vruchten dragen.

O, welk een genade heeft God in dezen broeder geschonken. Hoe veel is in het werk des Heeren in hem gegeven! Want we hebben nu nog maar slechts in hoofdzaak over zijn schriftelijken arbeid gesproken. Wilden we over zijn prediking door het mondelinge woord uitweiden, we zouden moeten reizen van land tot land, van stad tot stad; we zouden in kleine achterkamertjes en groote zalen, in vergaderingen van eenvoudige arbeiders, en in conferentiën van ontwikkelde broeders komen. En overal waar wij heengingen, zouden wij de sporen van zijn werk vinden; overal zouden we met waardeering over hem hooren spreken, die met zijn forsche gestalte voor zijne toehoorders stond en ze door de meest eenvoudige woorden, met redenaarstalent uitgesproken, wist te bezielen, door zijn gevatte opmerkingen wist te boeien, door zijn ernst en moed wist te vermanen en te troosten.

Ja, we eindigen met het opnoemen der zegeningen, zooals we begonnen: *veel zegen* heeft de Heer gegeven door den man, wiens naam boven onze schets staat geschreven, wiens portret we onzen lezers voorleggen, en menigmaal heeft hij te midden van Gods kinderen den honderd derden psalm voorgelezen, en ruischten de tonen vol en krachtig over de hoofden der toehoorders, als hij daar uitriep: „Loof den Heere, mijne ziel, en vergeet geene van zijne weldaden!”

Maar ook . . . *veel tegenspoed en tegenstand* heeft hij ondervonden. — God gaf hem een dierbare echtgenoot; een vrouw, die een vrucht was van denzelfden opwekkingstijd; een vrouw, die zich met hem gewijd heeft aan den dienst des Heeren; die hem door haar bemoediging en raad, door haar ziekenbezoek en anderen liefdearbeid, veel tot steun en hulp is geweest. God gaf hem het groote voorrecht twaalf kinderen bij haar te ontvangen, en er niet één van te verliezen, ja, wat meer zegt, ze allen te winnen voor de eeuwigheid. Maar bij al de vreugde en het huiselijk geluk, dat zij hem bereidden, kreeg hij ook in en door hen veel zorg en tegenspoed. Daar kwam ziekte en afwijking; daar kwam leed der oogen en smart der ziel — soms was het, of achter de donkere wolken geen licht meer was; daar kwam ten slotte een ernstig kranke vrouw, wier toestand zoo zeer zorgwekkend was; daar werden de haren vergrijsd van medelijden; daar werd het eigen lichaam, eertijds zoo ijzersterk, zoo krachtig van inborst, aangegrepen. Maar nochtans bleef het vertrouwen op God, die de zijnen niet begeeft, noch verlaat, bewaard; bleef het geloof behouden, de hoop levendig en de liefde sterk! O, zeker, er was nog meer. Naast de moeilijkheden in het huisgezin, kwam de tegenstand in het werk. Hij had het wel geweten, toen hij zich aan den dienst des Heeren wijdde, dat hem strijd en verdrukking wachtte, maar hij had de hand aan den ploeg geslagen, en zag niet achter zich om. Velen begrepen den

jongen prediker niet. Velen wilden niets weten van zijn nieuwe denkbeelden, en waarschuwden anderen voor hem. En, helaas! ook onder hen, die met hem van één gevoelen waren, werd niet altijd waardeering gevonden; ook daar waren er, die den dienstknecht Gods benijdden en verdriet berokkenden. Niet waar, gij stemt het toe, lieve lezers, er was *veel zegen*, maar ook *veel zorg*. Trouwens, deze twee kunnen niet anders dan samengaan bij elken dienstknecht Gods. Er zijn dagen, waarop Davids harp kan getokkeld worden, maar er zijn ook dagen van beproevingen, waarin de zorg voor de gemeente Gods drukt en bezwaart. Gelukkig had de Heere God niet alleen proza, maar ook poëzie in het hart van zijn dienstknecht gelegd, en zoo maakte hij dan zijne klaagzangen en lofliederen, waarvan er velen, nadat hij ze op muziek had laten zetten, door hem en zijne vrienden werden gezongen in dagen van vreugde en rouw.

Had nu deze man, die zoo veel deed op geestelijk gebied, nog tijd zich op maatschappelijk terrein met het welzijn der menschheid te bemoeien? Zoo ik u wijs op zijn arbeid voor het onderwijs op christelijken grondslag, op zijn getuigen tegen de prostitutie, op zijn strijd tegen den vaccinedwang, en op zijn werk om de Homoeopatische geneeswijze in ons land ingang te doen vinden, is deze vraag genoegzaam beantwoord. En hoe blijkt uit de oprichting van „Timotheüs”, dat ook, naast den zegen voor het hart, de ontwikkeling van het verstand door hem op hoogen prijs werd gesteld, terwijl ook de gezondheid van het lichaam door hem als een groote schat, een gave van God, werd beschouwd. En voorts, welk een gevoel voor recht en gerechtigheid hij had, heeft ons zijne afkeuring van den Atjeh-oorlog, en van de houding der Mogendheden in de oorlogen tegen Armenië en Transvaal, alsmede zijn sterk protest tegen de imperialistische politiek der Britten, en tegen de barbaarschheden van het zoogenaamde beschaafde Engeland, ten duidelijkste aangetoond.

En thans is deze man van ons weggegaan! We zullen zijn stem niet meer hooren; zijn schriftverklaring missen; zijn raad, altijd zoo betrouwbaar, niet meer inwinnen; zijn oordeel, steeds zoo beslist en bezonnen, zoo nuchter en getrouw, niet meer vernemen. Een groot, een zeldzaam man heeft ons verlaten! Ach, dat wij het zeggen moeten. We hadden hem nog zoo gaarne eenige jaren behouden! God, die ons zoo veel in hem gegeven, en nu zoo veel in hem genomen heeft, geve ons met Job te zeggen: De naam des Heeren zij geloofd. Want Hij, die de Meester is, achte zijn werk hier als afgedaan. — Eerst werd zijne vrouw hem ontnomen. — Den 3den Augustus toen hij te Zwolle herstelling voor zijne ernstige krankheid zocht. En toen hij daarna, diep geschokt, naar Dillenburg ging, waar hij hoopte, dat zijne krachten zouden herwonnen worden, werd hij op zijn sterfbed neergelegd. En daar, in de plaats, waar hij meer dan vijftig malen dagen lang arbeidde in den dienst des Heeren, daar, waar hij vaak voor scharen van honderden sprak over de waarheid Gods, daar werd hij, achttien dagen na het heengaan zijner echtgenoot, opgeroepen om te rusten van zijn werk. Wat zal hij genieten, nu hij in die heerlijkheid is, waarvan hij reeds als één-en-twintigjarige jonge man zoo schoon heeft gezongen:

Daar zal het heerlijk wezen

Daar is geen smart te vreezen

Daar is geen scheiding meer . . .

Daar is geen strijd te strijden,

Daar kent men slechts verblijden

En zaligheid en eer.

O, laat zijn voorbeeld ons, die ook den Heere Jezus kennen als onzen Heiland, opwekken om getrouw te zijn in de roeping, waarin wij gesteld zijn. Laat ons den goeden strijd des geloofs strijden en volharden tot den einde. Dan zullen ook wij eenmaal kunnen getuigen, wat de Apostel Paulus van zichzelf zegt, wat ook Hermanus Cornelis Voorhoeve door de ontferminge Gods heeft mogen uitroepen: „Voorts is mij weggelegd de kroon der gerechtigheid, die de Heer, de rechtvaardige Rechter, mij in dien dag geven zal.”

J. N. V.

